

הראשון לציון הרב יצחק יוסף

הפעלת מצלמות גוף בשבת – מכתב

בס"ד, ח' אדר א תשע"ט
762-2 / ע"ט

לכב' כבוד שם תפארתו הרב ר' רמי ברכיהו שליט"א
הרב הראשי למשטרת ישראל

קיבלתי לנכון את מכתבך בענין הפעלת מצלמות המוצמדות לגוף השוטרים בעת תפקידם, וכן בעת משמרתם בשבת ומועדי ישראל, כאשר כל שוטר המגיע לזירה מבצעית, מפעיל את המצלמת גוף שתצלם את האירוע עמו.

לדעתי אין להתיר בזה, אא"כ עושה כן על ידי גוי, או בשינוי ברור. ואם יש באמת ענין פיקוח נפש, רק בזה יש להתיר להדליק המצלמה להדיא. אבל לא כל דבר נחשב לפיקוח נפש, ואנשים שאינם שומרי תורה ומצוות אומרים על כל דבר זה פיקוח נפש, ואין להתרגש מהם, ורק כשברור לנו שיש ספק פיקוח נפש, רק בזה מותר. ואפרש דברי:

הנה טעמכם ונימוקכם בהיתר זה כפי שכתבתם, שהמציאות היא שיש חשש בכל יציאה של שוטר למילוי תפקידו חשש פיקוח נפש, משום שבאירועים בהם השוטרים הגיעו ללא מצלמות הגוף, כאשר השוטרים מגיעים לזירת האירוע הם פוגשים אזרחים עם כלי נשק קרים (כגון סכינים גרזנים וכד') או אזרחים כועסים או אלימים, המסכנים את חיי השוטרים ואת עצמם, וכאשר האזרחים מודעים לכך שהם מצולמים על ידי השוטרים, הם מיד זורקים את כלי הנשק ומנמיכים את גובה הלהבות של הכעס והאיבה. כמו כן, המצלמה מרסנת אלימות של שוטרים כלפי אזרחים כיון שהם מודעים לכך שהם מצולמים וכל התנהגות שאינה ראויה כלפי האזרח הם יואשמו בפלילים.

וציינתם למה שהעליתי בספרי ילקוט יוסף (שבת חלק ד דינים הקשורים למשטרה בשבת, סעיף כד): "במקרה של ריב בן אנשים בשבת, הריב מחריף מבלי יכולת להרגיע את הרוחות, אם יש חשש לשפיכות דמים מותר להזעיק את המשטרה. ובאופן כזה מותר לשוטרים לחלל את השבת" והבאתי מקור לדברי משו"ת ציץ אליעזר (ח"ד סימן ד). וכן כתב במפורש הרב הראשי לישראל הרב יצחק הרצוג זצ"ל (שו"ת היכל יצחק א"ח סימן לב), שמותר למשטרה לנסוע למקום בו יש תלונות על אלימות זאת מחשש שהאלימות תתפתח לכדי שפיכות דמים.

וכידוע במציאות הנפוצה בה אנו נמצאים כיום, שכל מריבה פעוטה בין אנשים על עניינים של מה בכך, יכולה בקלות להתפתח לתגרה ואף לרצח חלילה, הרי שמצלמות

הגוף, כפי שהוכח בשטח על ידי גורמים מקצועיים, הם אחד מהכלים הניתנים בידי השוטרים כדי לרסן את פוטנציאל המריבה, ובכך אף למנוע שפיכות דמים. **והנה לא נעלם מעיני**, מה שכתבתם עוד בחשיבות צילום האירוע, (וכמו שטען השוטר האלמוני שלדעתו היא הסבה העיקרית לצילום האירוע), כדי שהשוטר יוכל להוכיח את חפותו בבית המשפט כנגד תלונות אזרחים עבריינים ושאינם הוגנים שמעלילים עלילות כנגד השוטר שהיה בזירת האירוע שהתנהג כנגדם באלימות וכל כיוצ"ב, שלענ"ד סיבה זו לבדה יש לדון בה אם יש מקום להתיר את הפעלת המצלמה בשבת. אולם כבר ציינתם שאין זה הטעם עליו אתם מבססים את ההיתר בשימוש מצלמות הגוף בשבתות ומועדי ישראל, אלא עיקר טעם ההיתר הוא משום מניעת אלימות, נזק וצער לרבים.

עוד ראיתי כפי שציינתם לאחר בדיקה עם רבנים מומחים בהלכה וטכנולוגיה, וכן עם ראש ענף הלכה וטכנולוגיה ברבנות הצבאית, הרב רונן אהרון שליט"א, שכולם בלא יוצא מן הכלל סוברים שהפעלת המצלמה בשבת מהווה איסור דרבנן בלבד. ואף ציינתם שפרסמתם לשוטרים שכל מי שמעוניין בהדרכה הלכתית כיצד לנהוג בנושא מצלמות הגוף, יוכל לפנות לרבנות המשטרה, ויקבל הדרכה הלכתית כיצד ניתן להפעיל את מצלמות הגוף בשבת בשינוי, כדי להוריד מחומרת האיסור.

לאחר העיון בכל האמור לעיל אף אני מסכים עמכם בהיתר זה בהפעלת המצלמה על גוף השוטר **במקום שיש חשש ספק פיקוח נפש והצלת חיים**, ובצירוף הפסד גדול לרבים ובפרט שאין כאן איסור תורה, ואע"פ שיש גם הקלטת קול וצילום, מ"מ אינו אלא מדרבנן, וכמ"ש בקובץ פעמי יעקב (קובץ מט עמ' קיט והלאה, ונד' גם בישורון כרך יא עמ' תשכא) בשם הרה"ג לוי יצחק הלפרין זצ"ל, שהסביר את פעולת ההסרטה, אם אכן יש הגברת זרם, וזת"ד: מצד ההפעלה החשמלית אין כאן סגירת מעגל חשמלי ויצירת זרם חדש, אלא אלא רק עשיית שינויים בזרם קיים. וכבר כתבנו בכמה מקומות לדון שאפשר דבכה"ג אין בזה לא משום איסור בונה וסותר ולא משום איסור מוליד מדרבנן. ועיין בזה בספר מעליות בשבת (פרק יג) לגבי הגברת צריכת הזרם בעליית המעלית, ובשו"ת מעשה חושב (ח"א סי' א אות יז) לגבי שימוש במגבירי קול בשבת, ובסימן ג (אות ו) לגבי שיחה בטלפון בשבת. ובחלק ב (סימן ה) לגבי מכשירי שמיעה בשבת. עכ"ל.

ועל כן יש להפעיל את המצלמה בשינוי, דאז הוי שבות דשבות ע"י ישראל, שדעת הרבה פוסקים שבמקום מצוה או הפסד, שרי. ויש לסמוך עליהם להלכה בכגון דא. וכ"פ המשנ"ב בכמה מקומות בסי' שמ"ט סעי' ה' (ביה"ל סוד"ה ואפילו), להתיר לצורך מצוה בשבות דשבות ע"י ישראל, ובסי' שט"ז סעי' י"ב (ביה"ל ד"ה לצוד) כתב "תרי דרבנן אפשר דיש להקל במקום הפסד", (וראה גם במשנ"ב סי' של"א סקכ"ג בשם הגר"א יו"ד סי' רס"ו סק"י) וכן העלה מרן אמו"ר זצ"ל בספריו, לזית חן (סי' לה, ושם כתב להדיא שגם במקום הפסד, שרי ע"ש). ובהליכות עולם ח"ג עמ' סעי' יד) כתב, שאפשר לסמוך להקל כשיש צורך בכך, על הפוסקים דס"ל שבות דשבות במקום מצוה או הפסד, שרי אף ע"י ישראל. וכן פסק בספרו חזו"ע שבת (ח"ג עמ' תעז, ושם עמ' תפ, העיר מדוע

הרמב"ם נקט שבות דשבות ע"י גי ולא ע"י ישראל, ע"ש מ"ש ליישב, ובספרו טבעת המלך (שבת פרק ו, עמ' קיט).

אך זאת אבקש מכב' המופקד על הרבנות מטעם משטרת ישראל, להוציא מכתב הבהרה לכל השוטרים בהוראות הפעלת המצלמה בשבת שלא תהיה האצבע קלה על ההדק ח"ו להפעילה במקום שוודאי אין חשש פיקוח הנפש. ובפרט בעת הזאת אשר השבת נרמסת לדאבונו בראש כל חוצות.

כמו כן יש להזהיר בנשיאתה על הגוף במקום שאין עירוב כשאר שום חשש לפיקוח נפש, שהדבר גובל באיסור תורה, וכפי שהרחבתי בזה בספרי ילקוט יוסף ח"ב סי' שא. ומיותר לציין לכב' שאם ישנה אפשרות להפעלת המצלמה מערב שבת או ע"י גוי ודאי דהכי עדיף טפי.

ואם השוטרים אינם יודעים כיצד להפעיל המצלמה בשינוי, בפרט אלה שאינם שומרי שבת, אין להתיר להם להפעיל את המצלמה, ויש לעמוד על המשמר שלא יקלו ראש בשמירת השבת, בפרט בזמנינו שרבו הרשעים להכעיס, כמו בת"א ובטבריה, וכנגד זה יש להקפיד על דיני שבת.

ובזכות שמירת השבת עם ישראל נגאלין, וכדאיתא במדרש תהילים (שוחר טוב מזמור צה) אמר ר' לוי אם היו משמרים אפילו שבת אחד כתיקנה, מיד היו הן נגאלין, שנאמר היום אם בקולו תשמעו, וכתיב שמור את יום השבת.

בכרכת החרדה,
יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא הרבנות הראשית לישראל

